

ВІДГУК

на освітньо-наукову програму спеціальності 052 «Політологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у Західноукраїнському національному університеті (м. Тернопіль)

Освітньо-наукова програма 052 «Політологія» Західноукраїнського національного університету є цілісним, глибоко продуманим та методологічно послідовним освітнім документом, що вирізняється власною концептуальною унікальністю. Її відмінність полягає у зосередженості на дослідженні національної політичної культури як ключового чинника демократичного розвитку українського суспільства. Такий підхід формує новий науковий вимір підготовки політологів, орієнтуючи їх не лише на засвоєння універсальних теоретичних моделей, але й на осмислення специфіки політичних процесів крізь призму українського досвіду, історичних традицій та культурно-ціннісних засад.

Програма створена з урахуванням сучасних викликів політичної науки, глобалізаційних процесів і потреб національного державотворення. Її структура є логічною, збалансованою та інтегрує як класичні дисципліни з політичної теорії, порівняльної політології, політичної аналітики, так і спеціальні курси, присвячені проблемам національної ідентичності, політичної культури та ідеології, громадянської участі, прикладної політології та ціннісних засад українського політичного процесу. Така комбінація дисциплін сприяє формуванню у здобувачів системного розуміння політичної культури як складного соціального феномена, що визначає характер політичної поведінки, довіри до інститутів влади та якість публічної політики.

Особливої уваги заслуговує дослідницька складова програми, орієнтована на розвиток аналітичних, критичних та інтерпретаційних навичок. У межах ОНП значний акцент зроблено на опануванні методології вивчення національної політичної культури, аналізі історичних трансформацій політичної свідомості, виявленні ціннісних орієнтирів українського суспільства. Таке спрямування дозволяє здобувачам виробити глибоке

розуміння взаємозв'язку між культурними кодами, політичними традиціями та сучасними процесами демократизації.

Програма вирізняється високим рівнем кадрового забезпечення. До її реалізації залучені викладачі з вагомими науковими досягненнями у сфері політичної теорії, історії української політичної думки та соціокультурних досліджень. Їхні наукові публікації, участь у міжнародних конференціях і дослідницьких проєктах сприяють розвитку академічного середовища та формують навколо програми стійку наукову спільноту. Залучення молодих учених і аспірантів до спільних досліджень на тему політичної культури створює основу для формування школи національної політології.

Програма орієнтована на виховання політичної відповідальності, патріотизму та культури демократичного діалогу. Вона сприяє формуванню нової генерації політологів — науковців, здатних глибоко осмислювати особливості українського політичного простору, порівнювати його з європейськими моделями, пропонувати шляхи підвищення якості політичної культури та зміцнення громадянського суспільства.

Загалом освітньо-наукова програма 052 «Політологія» ЗУНУ поєднує сучасні академічні стандарти, інноваційні освітні підходи та глибоку національну ідентичність. Її реалізація робить вагомий внесок у розвиток української політологічної науки, формування дослідницької культури та підготовку фахівців, здатних до аналізу, прогнозування й оптимізації політичних процесів на основі розуміння національної специфіки. Програма повністю відповідає сучасним вимогам до вищої освіти, забезпечує підготовку компетентних дослідників і рекомендується до подальшої реалізації та акредитації.

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії України,
археології та спеціальних галузей
історичних наук ТНПУ
імені Володимира Гнатюка

Підпис
засвідчую:
Начальник відділу кадрів

Микола БАРМАК

2024

М. Бармак

ВІДГУК

на освітньо-наукову програму із спеціальності 052 «Політологія» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті (м. Тернопіль)

Освітньо-наукова програма із спеціальності 052 «Політологія» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті розроблена на основі Стандарту вищої освіти, схваленого Міністерством освіти і науки України для підготовки докторів філософії цієї галузі знань.

Перелік обов'язкових освітніх компонентів ОНП відповідає вимогам підготовки докторів філософії з «Політології», включаючи питання філософії науки, методології наукового пошуку, управління науковими проектами, ролі інформаційно-аналітичних технологій в наукових пошуках та використання іноземної мови у навчальному та дослідницькому процесі.

В ОНП добре продумані фахові політологічні освітні компоненти, які відображають особливість даної освітньо-наукової програми та орієнтують на теоретичну підготовку і практичні дослідницькі навички здобувачів третього рівня вищої освіти в сфері функціонування та розвитку національної політичної культури, політичних процесів, відносин та інститутів, етнополітичних процесів в Україні (ОК 8–10). Їх викладатимуть досвідчені доктори політичних наук О. М. Рудакевич (фахівець з теорії та методології національної політичної культури, віце-президент Академії політико-правових наук України, гарант освітньої програми), М. В. Лазарович (фахівець з аналізу етнополітичних процесів та політичної історії України, учасник російсько-української війни) та В. Я. Томахів (фахівець із проблематики досліджень політичних режимів та їх трансформації в контексті політичних процесів). Здобувачі освіти мають також можливість обрати три навчальні дисципліни політологічної тематики за своїм побажанням із дванадцяти навчальних предметів, які запропоновані кафедрою на вибір. Одна з них викладатиметься англійською або французькою мовою.

Аналіз програми засвідчує належний рівень її підготовки. Загальний обсяг ОНП становить 60 кредитів, з яких обов'язковий компонент займає 45 кредитів і 15 кредитів виділяються на вибіркові дисципліни. Викладання теоретичних основ фахових, педагогічних та інших дисциплін тісно поєднується з організацією практичних занять, які стосуються актуальних проблем суспільно-політичних відносин в Україні та за кордоном. Аспірати мають можливість долучатися до

роботи державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обласних партійних організацій, їх керівних структур. Цьому сприяють стейкхолдери, які, працюючи в органах влади та інституціях громадянського суспільства, супроводжують процес підготовки майбутніх докторів філософії із політології. Позитивним є також той факт, що ряд аспірантів є асистентами-дослідниками Академії політико-правових наук України в якій мають можливість брати участь в обговоренні та реалізації актуальних політологічних проблем національного та міжнародного рівнів.

Вважаю, що освітньо-наукова програма у повній мірі відповідає меті підготовки висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця зі ступенем доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук, за спеціальністю 052 «Політологія», здатного до самостійної науково-дослідної, науково-організаційної та практичної діяльності у сфері теоретичної, прикладної та практичної політології, а також викладацької роботи у закладах вищої освіти, та може бути успішно реалізована у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету.

Кандидатка політичних наук, доцентка
кафедри міжнародних зв'язків і дипломатичної
служби Львівського національного університету
імені Івана Франка, народна депутатка України
IX скликання (партія «Європейська солідарність»)

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму зі спеціальності 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті

Подальший розвиток української нації і держави, підготовка України до вступу у Європейський Союз вимагають істотного вдосконалення кадрового потенціалу органів державної влади та місцевого самоврядування. Тому діяльність кафедри політології та філософії Західноукраїнського національного університету з підготовки докторів філософії зі спеціальності «Політологія» має важливе значення для Тернопільської області і міської територіальної громади. Відрадно, що викладачі кафедри та здобувачі вищої освіти, в тому числі аспіранти, активно долучаються до суспільно-політичного життя регіону.

На нашу думку, рецензована освітньо-наукова програма спеціальності 052 «Політологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті є актуальною та змістовною. Вона розроблена на основі Стандарту вищої освіти, схваленого Міністерством освіти і науки України для підготовки докторів філософії цієї галузі знань, узгоджена із стейкхолдерами і має належне спрямування на потреби суспільно-політичного розвитку України, регіону та місцевої громади.

Програмні компетентності корелюються із програмними результатами навчання і, таким чином, задовольняють запити потенційних роботодавців в органах публічного врядування та інститутах громадянського суспільства. Зокрема, програма орієнтує здобувачів на набуття знань і вмінь комплексного політичного аналізу політичних процесів з врахуванням контексту соціально-економічних та культурних умов, що склалися в регіоні, державі та міжнародному середовищі. Це, на нашу думку, є важливим чинником формування та вдосконалення політичних технологій, до розроблення і реалізації яких у майбутньому будуть долучені доктори філософії з політології.

Робочі програми фахових дисциплін, передбачені в ОНП, на належному рівні відображають актуальні питання функціонування та розвитку політичної системи українського суспільства в умовах підготовки України до вступу в Європейський Союз. Важливо підкреслити, що освітньо-наукова програма ставить за мету підготовку фахових політологів, які матимуть конкретний досвід дослідження національно-демократичних засад політичної культури, що стане основою їхньої діяльності з підняття рівня політичної освідченості громадян держави та службовців органів публічної влади. Крім основних фахових освітніх

компонентів, здобувачі освіти мають можливість самостійно обрати навчальні дисципліни політологічної тематики за своїм бажанням із дванадцяти навчальних предметів, які запропоновані кафедрою на вибір. Окремі з них викладатимуться англійською мовою. До розроблення, вдосконалення та реалізації ОНП активно долучаються політологи та експерти не лише з України, а й за кордону, що свідчить про ефективність угод ЗУНУ з закладами вищої освіти з Польщі та інших держав ЄС.

Вважаю, що освітньо-наукова програма у повній мірі відповідає меті підготовки висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця зі ступенем доктора філософії в галузі соціальних наук, журналістики та інформації за спеціальністю 052 «Політологія», здатного до самостійної науково-дослідної, науково-організаційної та практичної діяльності у сфері теоретичної, прикладної та практичної політології, а також викладацької роботи у закладах вищої освіти, та може бути успішно реалізована у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету.

Начальник Управління
стратегічного розвитку міста
Тернопільської міської ради,
кандидат економічних наук

Юрій ДЕЙНЕКА

2024 р.

REVIEW

---

on the Educational and Scientific Program in Specialty 052 "Political Science" within the field of knowledge, Social and Behavioral Sciences, for the training of applicants for the third (educational and scientific) level of higher education at the West Ukrainian National University

In my opinion, the presented program constitutes a complete and properly structured description of third-level (doctoral) studies, aligned with the requirements of contemporary research practice in the field of political science. In particular, it provides a thorough and comprehensive account of the scope of studies, learning objectives, competencies acquired by doctoral candidates, as well as the methods and technologies relevant to the teaching and learning process.

The Educational and Scientific program under review represents a well-structured and academically integral curriculum that aligns with contemporary European and global standards of higher education. Its principal strength lies in a clearly articulated competency-based framework, which systematically develops PhD candidates' abilities in independent scholarly research, innovative problem-solving, and interdisciplinary analysis. The program's design successfully integrates fundamental theoretical knowledge in political science with advanced methodological training, encompassing both qualitative and quantitative tools, as well as modern digital technologies.

The program outlines the structure of courses, encompassing methodological preparation for conducting research, the development of competencies related to understanding political processes, and preparation for academic teaching. Notably, it offers a detailed and precise description of learning outcomes. Both general and specialized learning outcomes are appropriately selected and clearly articulated. The alignment of learning outcomes and competencies acquired by students with the curriculum, presented in the form of a matrix, provides a transparent and well-founded justification for individual components of the study program.

A notable feature is the program's explicit orientation toward original research with practical and theoretical significance, underscored by stringent requirements for publication in leading scholarly venues and a clear anti-plagiarism policy. The emphasis on developing linguistic competencies for presenting research in both Ukrainian and English is a significant advantage, enhancing the international mobility and visibility of its graduates. The structured pathways for national and international academic mobility, particularly through established agreements like Erasmus+, further substantiate its integration into the global academic landscape.

The curriculum demonstrates a balanced approach between deep specialization in political science – covering political institutions, processes, ideology, and security studies – and the development of transferable skills in project management, teaching, grant writing,

T. Medvina

and intellectual property registration. This prepares graduates not only for academic careers but also for expert, analytical, and leadership roles in the public and civil sectors.

In accordance with established principles, the program include the doctoral dissertation as an essential requirement for the award of the Doctor of Philosophy (PhD) degree. Within the planned academic coursework, doctoral candidates acquire knowledge and competencies that should be sufficient to prepare a dissertation under the scholarly supervision of an advisor. The emphasis on the principle that the dissertation must be free from academic plagiarism, falsification, and data fabrication is fully justified. It should be borne in mind that the academic community is currently facing a revolution driven by artificial intelligence, as a result of which the rules governing the preparation and defense of theses and doctoral dissertations must be continuously monitored and adjusted to ensure their adequacy in the context of these new conditions.

The program's documentation is comprehensive and well-defined. The efficiency of the program is being backed by the consistent availability of high-level research supervision, access to contemporary scholarly resources, and the maintenance of the described material and technical infrastructure. Assuming these conditions are met, the program is positioned to make a substantive contribution to the field by training a new generation of PhDs who are competent, ethically grounded, and competitive within the international scholarly community.

In conclusion, it may be stated that the evaluated program represents a well-structured and academically coherent third-level studies program and meets the standards of contemporary political science.

Tomasz Madras

Dr Tomasz Madras

University of Bialystok, Poland

Faculty of International Relations

biographical note: Dr Tomasz Madras is political scientist and economist, lecturer of the Department of East European Studies and International Political Relations, Faculty of International Relations of the University of Bialystok, Doctor of Social Sciences since 2015. He served as Vice-Voivode of Podlaskie Voivodeship in 2020-2023.

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму із спеціальності 052 «Політологія» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті

Динаміка суспільно-політичного життя вимагає постійного розвитку змісту та форми навчального процесу у вищій школі України. Цьому сприяє критичний аналіз власної освітянської діяльності та вивчення здобутків українських та закордонних вищих навчальних закладів. Західноукраїнський національний університет може бути прикладом постійного розширення творчих контактів з усіма зацікавленими організаціями, які формують нові генерації вітчизняних політологів. Прикладом може бути той факт, що працівники кафедри політології та філософії ЗУНУ розширюють співпрацю з Академією політико-правових наук України. Сьогодні п'ять викладачів кафедри є членами АППН України. Їх приклад наслідують також аспіранти-політологи, які стають стажерами цієї громадської організації.

Освітньо-наукова програма зі спеціальності 052 «Політологія» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Західноукраїнському національному університеті розроблена на основі Стандарту вищої освіти, схваленого Міністерством освіти і науки України для підготовки докторів філософії цієї галузі знань у 2023 році. Аналіз показує, дана ОНП базується на основних положеннях минулорічної освітньо-наукової програми, ухваленої Вченою радою ЗУНУ, і разом з тим враховує нові реалії вітчизняного суспільно-політичного життя та обставини воєнного стану, в якому перебуває країна. В першу чергу це стосується динаміки змістовного наповнення освітніх компонентів і розвитку співпраці з органами публічної влади та інституціями громадянського суспільства.

Робочі програми фахових дисциплін – «Політичні процеси, відносини та інститути», «Концептуальні засади національної політичної культури» - на належному рівні відображають актуальні питання функціонування та розвитку політичної системи українського суспільства та формують знання та навички критичного політичного мислення. У відповідь на моє побажання щодо посилення уваги у навчальному процесі до методології та інструментарію політичної аналітики, в робочі програми освітніх компонентів включені матеріали, які поглиблюють методику та інструментарію політичного аналізу, що дозволить збагатити спеціальні компетентності та програмні результати навчання. Викладачі кафедри політології та філософії після обговорення ОНП

також прислухалися до моєї рекомендації щодо належної уваги до правових засад політичної діяльності, без чого не можливий демократичний політичний процес.

Загальний обсяг освітньої програми становить 60 кредитів, з яких обов'язковий компонент займає 45 кредитів і 15 кредитів виділяються на вибіркові дисципліни. Викладання теоретичних основ фахових, педагогічних та інших дисциплін тісно поєднується з організацією практичних занять, які стосуються актуальних проблем суспільно-політичних відносин в Україні та за рубежом. Аспірати мають можливість долучатися до роботи органів місцевого самоврядування та державних адміністрацій. Цьому сприяють стейкхолдери, які, працюючи в органах влади, супроводжують процес підготовки майбутніх докторів філософії із спеціальності «Політологія».

Вважаю, що освітньо-наукова програма у повній мірі відповідає меті підготовки висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця зі ступенем доктора філософії в галузі соціальних наук, журналістики та інформації за спеціальністю С2 «Політологія», здатного до самостійної науково-дослідної, науково-організаційної та практичної діяльності у сфері теоретичної, прикладної та практичної політології, а також викладацької роботи у закладах вищої освіти, та може бути успішно реалізована у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету.

Рецензент:

**доктор політичних наук,
президент ГО «Академії
політико-правових наук України»**

Петро МИРОНЕНКО